

С. М. Писаренко

Євроінтеграційні основи трансформації регіональної політики України

Визначено напрями формування регіональної політики України з врахуванням основних принципів спільної регіональної політики Європейського Союзу (ЄС) і досвіду трансформації регіональної політики країн ЦСЄ – членів ЄС на їх шляху європеїзації. До основних принципів спільної регіональної політики ЄС належать: субсидіарність, партнерство, програмування, компліментарність, когерентність, децентралізація (деконцентрація). Мета спільної регіональної політики ЄС – посилення та активізація регіонів як суб'єктів спільних європейських політик на основі усунення просторових диспропорцій економічного і соціального розвитку регіонів країн-членів ЄС на основі сприяння розвитку депресивних регіонів, їх конвергенції. Забезпечення реалізації визначеної мети передбачає: проведення структурної перебудови; посилення інноваційної спроможності; підвищення рівня конкурентоспроможності; формування оптимальної структури регуляторів регіональних і державних взаємовідносин.

Ключові слова: регіональна політика, трансформація, європеїзація, євроінтеграція, адаптація, субсидіарність

Необхідність формування сучасної регіональної політики є однією з найбільш актуальних проблем сучасного соціально-економічного розвитку України. У зв'язку з реалізацією євроінтеграційної стратегії трансформація регіональної політики України має відбуватись на основі імплементації основних принципів спільної регіональної політики ЄС у національне законодавство України, що прискорить реалізацію підписаної з ЄС Угоди про асоціацію.

До основних принципів спільної регіональної політики ЄС належать: субсидіарність, партнерство, програмування, компліментарність, когерентність і децентралізація (деконцентрація).

Субсидіарність обмежує активність центрального рівня влади щодо тих дій, що не можуть бути реалізовані на нижчих рівнях, тобто ініціатива віддається регіонам; партнерство вимагає залучення до підготовки та реалізації стратегії регіонального розвитку не тільки влади усіх рівнів, але й суб'єктів господарювання, які діють в регіоні, а також регіональних інституцій; програмний підхід визначає реалізацію напрямів розвитку регіону на основі формування комплексних програм і визначених у них конкретних завдань; компліментарність вимагає доповнення дій центрального рівня влади діями регіонального і місцевого рівнів, а також використання міжнародних ініціатив; когерентність передбачає «вмонтування» регіональної політики в макроекономічну політику країни [1, с. 30-33].

Під децентралізацією державної влади (за Т. Вюртембергом) слід розуміти створення в рамках адміністративних одиниць носіїв місцевого самоврядування, якими можуть бути громади або регіони. Деконцентрація

означає розподіл державою адміністративних обов'язків між органами влади різного рівня.

Метою цієї роботи є визначення шляхів і методів трансформації регіональної політики України, направленої на сприяння її адаптації до принципів спільної регіональної політики ЄС.

Починаючи з першого розширення ЄС, формування регіональної політики нових країн-членів ЄС, а також кандидатів на членство в ЄС безпосередньо було пов'язано з процесом європеїзації.

Європеїзація (Europeanisation або Europeanization) як концептуальна модель європейського розвитку з'явилась у середині 90-х років ХХ ст., коли були зроблені перші спроби проаналізувати вплив європейської інтеграції на інституції (державні установи) та політику країн – членів та кандидатів на членство в ЄС. У 1994 р. Роберт Ладрех (Robert Ladrech) дав першу дефініцію цього поняття. Він розглядав європеїзацію як процес змін на внутрішньодержавному рівні – політичних акцентів (преференцій) та інституцій, спричинений адаптаційним тиском, що визначається процесом європейської інтеграції [2; 3]. Євроінтеграційні засади розвитку національної і регіональної економіки в системі європеїзації досліджували такі вчені, як О. Реут, Ю. Ванно, Т. Боєрі, В. Новицький, В. Чужиков, А. Гальчинський, А. Філіпенко та інші.

У більшості досліджень розглядається вплив євроінтеграції на формування регіональної політики нових країн-членів ЄС за такими напрямками, як гармонізація їх адміністративно-територіальної структури відповідно до показників чисельності населення та площі території; децентралізація і деконцентрація; визначення проблемних територій; розробка програм регіонального розвитку відповідно до спільних програм ЄС тощо.

Визначаючи основні напрями формування сучасної регіональної політики України, необхідно враховувати досвід країн ЦСЄ в умовах європеїзації на їх шляху до членства в ЄС, тобто їх досвід адаптації до наявних спільних політик ЄС, у тому числі і до спільної регіональної політики.

Однією з головних причин виникнення спільної регіональної політики ЄС було усвідомлення того, що просторовий фактор має суттєвий вплив на ефективність соціально-економічного розвитку національної економіки країн, у яких виникає необхідність вирішення проблем, пов'язаних з нерівномірністю їх соціально-економічного розвитку.

У ЄС регіональна політика розглядається як механізм, що визначає умови і процедури, за якими держава або національний уряд залучається до регіональних справ. Вона є одним із найважливіших елементів переходу від лібералізації та стабілізації до реструктуризації та росту.

Мета спільної регіональної політики ЄС – посилення та активізація регіонів як суб'єктів спільних європейських політик на основі усунення просторових диспропорцій економічного і соціального розвитку країн-членів на основі сприяння розвитку депресивних регіонів, їх конвергенції. Забезпечення реалізації мети передбачає: проведення структурної перебудови; посилення інноваційної спроможності; підвищення рівня конкурентоспроможності; формування оптимальної структури регуляторів регіональних і державних взаємовідносин.

Досвід країн-членів ЄС (наприклад, Португалії, Іспанії, Ірландії) свідчить, що при проведенні регіональної політики важливе значення має врахування співвідношення між національною і регіональною конвергенцією. Приділення основної уваги національній конвергенції, тобто зменшенню розриву між рівнем соціально-економічного розвитку національної економіки з більш розвинутою економікою інших країн-членів приводить до зростання регіональних відмінностей усередині цих країн.

В ефективній політиці регіонального розвитку країн-членів ЄС розрізняються довгострокові і короткострокові цілі. Якщо довгостроковою метою є забезпечення стабільного життєвого рівня, якості життя, надання необхідних послуг, то короткостроковою – створення передумов для ефективного використання регіонального потенціалу задля довгострокової конкурентоспроможності та стабільного економічного зростання.

Спільна регіональна політика в країнах-членах ЄС розглядається в безпосередньому зв'язку з реформуванням державного управління і децентралізацією, деконцентрацією, підсиленням ролі самоврядування, створюванням умов для державно-приватного партнерства при його правовому регулюванні. Особлива увага приділяється дотриманню принципу субсидиарності.

Спільна регіональна політика ЄС, що передбачає інституційну і правову децентралізацію, супроводжується також фіскальною децентралізацією. Її мета – забезпечити достатній рівень оподаткування та інші фінансові повноваження для регіональних і місцевих суб'єктів господарювання задля активного їх залучення до розвитку територіальних громад.

Практика країн ЦСЄ – членів ЄС свідчить, що збалансоване поєднання централізаційних і децентралізаційних тенденцій сприяє створенню умов, за яких можна сформуванню нову ефективну регіональну політику.

Важливу роль в реалізації спільної регіональної політики ЄС відіграють національні агенції з питань регіонального розвитку. Вони займаються оперативною діяльністю з планування, розподілу фондів, забезпечення послугами місцевого бізнесу (операційні), вирішують окремі проблеми регіону (секторні).

Необхідно зазначити, що єдиної моделі реалізації регіональної політики в країнах-членах ЄС не існує. Спрямованість регіональної політики в кожній країні-члені ЄС узгоджується з загальною стратегією розвитку її національної економіки, але обов'язково базується на загальних принципах спільної регіональної політики ЄС.

Необхідність формування нової регіональної політики України пов'язана з тими негативними явищами, що охопили усі сфери її суспільного життя, необхідністю створення умов, за яких регіони зможуть використати свої потенційні можливості, забезпечуючи відповідний рівень конкурентоспроможності.

Необхідно сформуванню такої концепції регіональної політики, втілення якої допоможе запровадити в Україні дійові механізми збалансування наявних тенденцій централізації і децентралізації. Враховуючи євроінтеграційну стратегію України необхідно, щоб трансформація регіональної політики України була проведена на основі принципів спільної регіональної політики ЄС за напрямками:

- реформування адміністративно-територіального устрою держави, визначивши: ієрархію, статус регіонів за нормами європейського міжнародного права; органи регіонального самоврядування (з використанням принципів таких документів, як Європейська хартія місцевого самоврядування, Конгресу місцевих і регіональних влад Європи); формування механізму дії інститутів на місцевому і регіональному рівнях;
- децентралізації, що має відбуватись на фоні підсилення ролі держави в регулюванні національної економіки, її стимулюючої функції, що сприятиме розвитку регіональних ініціатив і зростанню соціально-економічного потенціалу регіонів;
- надання значної уваги структурам, що забезпечують узгодження інтересів різних суб'єктів регіональної політики. До таких структур належить, наприклад, Плановий комітет по регіональній економічній структурі в ФРН; Конференція «держава – регіони» в Італії, делегація з благоустрою території та регіонального планування у Франції тощо;
- забезпечення законодавчого середовища для реалізації регіональної політики, що базуватиметься на більш широкому використанні диференційованих по регіонах макроекономічних регуляторів (пільгове оподаткування, кредитування тощо), тісній співпраці держава – регіони з врахуванням принципів спільної регіональної політики ЄС;
- оптимізації фінансово-економічної бази органів місцевого і регіонального самоврядування.

Головною проблемою, що насамперед викликає необхідність реалізації визначених напрямів трансформації регіональної політики України, є наявна прогресуюча дивергенція її регіонів. Ця проблема, на вирішення якої направлена регіональна політика, була і залишається основною і для всіх країн-членів ЄС.

Про поглиблення дивергенції регіонів України свідчить зростання диференціації рівнів їх соціально-економічного розвитку з врахуванням показника ВРП на одну особу за період з 2005 р. по 2013 р. Кількість регіонів із рівнем соціально-економічного розвитку нижчим за середньоукраїнський у п'ять разів перевищувала кількість регіонів із рівнем розвитку вищим за середньоукраїнський рівень. За цим показником області України можна поділити на п'ять груп. Области двох груп мають показники вищі за середньодержавне значення (101% -125%), трьох – нижчі за його величину (75% і менше 50%).

Тільки у шести областях України існує можливість їх самозабезпечення (Дніпропетровська, Львівська, Полтавська, Сумська, Харківська, Черкаська). Економіка інших областей дотаційна. Найбільше дотацій у 2013 р. отримали місто Київ, а також Закарпатська, Івано-Франківська, Тернопільська, Волинська, Вінницька, Кіровоградська та Одеська області (табл. 1).

Зміна неявної в Україні моделі поліцентричного розвитку з різними полюсами росту, значною дивергенцією регіонів вимагає структурної перебудови на основі інноваційного забезпечення. Сучасна інноваційність промислового виробництва України значно нижча за світовий рівень (0,3%)

Про рівень інноваційного розвитку економіки регіонів України свідчить технологічна структура їх промисловості. У промисловості більшості

Таблиця 1

Рівень забезпеченості регіонів України власними фінансовими ресурсами 5 місяців 2014 р.

Область	Усього перераховано в держбюджет, млрд грн	Усього отримано із держбюджету, млрд грн	Профіцит / дефіцит, млрд грн	Профіцит / дефіцит на одну особу, грн
Полтавська	9,60	4,12	5,48	3757
Харківська	10,38	3,48	6,90	2520
Дніпропетровська	15,03	8,85	6,19	1878
Сумська	2,61	1,63	0,98	865
Черкаська	2,18	1,97	0,21	168
Львівська	4,70	4,34	0,36	140
Рівненська	1,96	1,97	-0,01	-7
Житомирська	3,24	3,54	-0,30	-235
Чернівецька	0,82	1,08	-0,26	-284
Хмельницька	0,97	1,42	-0,45	-343
Херсонська	1,00	1,40	-0,40	-376
Одеська	1,85	3,30	-1,46	-609
Чернігівська	1,73	2,52	-0,78	-731
Київська	2,16	3,49	-1,33	-770
Запорізька	1,77	4,07	-2,30	-1297
Вінницька	1,63	3,98	-2,35	-1452
Миколаївська	0,80	2,82	-2,02	-1727
АР Крим	1,94	5,72	-3,78	-1919
Кіровоградська	0,23	2,24	-2,01	-2032
Донецька	3,85	13,09	-9,25	-2126
Луганська	4,35	9,42	-5,07	-2262
Івано-Франківська	0,27	3,41	-3,14	-2272
Волинська	1,47	4,32	-2,85	-2738
Тернопільська	0,92	4,36	-3,45	-3207
Закарпатська	0,98	5,51	-4,53	-3604
м. Київ	50,63	62,27	-11,74	-4072

Складено автором на основі [4].

регіонів України переважають галузі низькотехнологічних (I–III) і середньотехнологічних (IV) укладів. До них відноситься виробництво чавуну і сталі, вугільна промисловість, важке машинобудування, неорганічна, органічна хімія, електронна промисловість, кольорова металургія. Домінує відтворення виробництва III технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія тощо).

Найбільша питома вага галузей V укладу – 6-8% (виробництво електронного устаткування, фармацевтична галузь), VI і VII укладів – 1-3% (електронна промисловість, обчислювальна техніка, програмне забезпечення, авіаційна промисловість, інформаційні послуги, біо- і нанотехнології, системи штучного інтелекту, CALS-технології) дуже повільно зростає тільки в трьох областях – Київській, Харківській, Львівській [5, с. 260-262].

Інноваційна діяльність підприємств регіонів є також недостатньою і неоднорідною. Частка промислових підприємств, що займаються

інноваційною діяльністю, становить у регіонах від 27,6% до 8,2%. Більша частина їх розташовані у м. Києві, Херсонській, Запорізькій, Одеській, Івано-Франківській, Тернопільській, Чернівецькій і Хмельницькій областях. Значно менше інноваційних підприємств у Дніпропетровській, Полтавській і Закарпатській областях [6].

Інноваційний розвиток забезпечується власними коштами підприємств на 64%, коштом бюджетного фінансування – тільки на 2%, іноземних інвесторів – на 9%, інших джерел фінансування – на 25%. Більшість інвестицій, у тому числі і закордонних (75%), спрямовується у відсталий III уклад, лише 20% – у IV, 4,5% – у V, що розвивається надто повільними темпами [6].

Потужний інноваційний потенціал конвергенції соціально-економічного розвитку регіонів в Україні мають регіональні і міжрегіональні кластери. У сучасних умовах в Україні існують такі кластери, як транспортно-логістичний – Одеська, Херсонська, Черкаська, Харківська області; нанотехнологій – Донецька область; інформаційних технологій – Львівська, Харківська області; фармацевтики – Харківська область [7].

В Україні створено також сім технопарків, які ще не повною мірою відповідають традиційній американській і європейській моделі.

Створення кластерів в Україні не забезпечується відповідними клас-терними стратегіями. Такі стратегії розробляються у країнах-членах ЄС на національному (Франція, Литва, Латвія, Польща), регіональному (Люксембург, Словенія), на національному та регіональному (Бельгія, Іспанія, Австрія, Німеччина, Угорщина) рівнях [8, с. 72-82].

Для вирішення проблем конвергенції важливе значення має спів-відношення державного територіального управління і місцевого сам-оврядування, посилення влади на місцях, що має передбачати адміністративно-територіально реформа.

У теперішній час конкретні положення та чіткі вимоги щодо утворення адміністративно-територіальних одиниць, порядок формування кожного рівня адміністративно-територіального устрою (АТУ) відсутні. Не визначена і оптимальна його модель, що поєднувала б повноваження центральних органів влади, з одного боку, а з іншого, – сприяла розвитку демократизації через посилення ролі місцевого самоврядування.

Проблема АТУ безпосередньо пов'язана з необхідністю врахування процесу європеїзації, що передбачає поділ держави відповідно до чинних в ЄС вимог NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) – NUTS 1 (3 млн – 7 млн), NUTS 2 (800 тис. – 3 млн, NUTS 3 (159 тис. – 800 тис.).

Номенклатура територіальних одиниць для статистики (NUTS) як єдина система класифікації адміністративно-територіальних одиниць була розроблена в ЄС задля надання фінансових ресурсів регіонам, передусім найвідсталішим.

Вважається, єдина статистична система, адаптована до ЄС, надає можливість забезпечити уніфіковану, прозору й ефективну модель статистичного моніторингу, на основі якої можна реалізувати гнучку регіональну політику.

Адаптацію адміністративно-територіального поділу України до норм ЄС бажано провести у два етапи. Це пов'язано з тим, що з наявних в Україні областей тільки дві (Донецька і Дніпропетровська) відповідають

рівню NUTS 1 (3 млн – 7 млн осіб), інші відносяться до NUTS 2 (2,8 тис. – 3 млн осіб), адміністративні райони – до NUTS 3 (800 тис. – 3 млн осіб).

В умовах євроінтеграції в більшості країн ЦСЄ адміністративно-територіальна реформа також проходила у два етапи, сформувавши трирівневу систему територіального устрою. Необхідно зазначити, що трирівнева система традиційно застосовувалась на українських землях.

При проведенні адміністративно-територіальної реформи передбачається на першому етапі сформувати адміністративні одиниці нижчого рівня – громади з чисельністю не менше 5-6 тис. осіб (відповідно до рекомендацій Світового Банку) шляхом укрупнення сільрад. Максимальна віддаленість поселень від центру громади визначається, як правило, базовими вимогами надання соціальних послуг на цьому рівні, насамперед терміном надання невідкладної медичної допомоги (15-20 хв.), доставки учнів до загальноосвітньої школи шкільним автобусом (15-20 хв.), прибуття рятувальників для ліквідації надзвичайної ситуації (до 15 хв.).

Районний рівень (150-800 тис. осіб) в Україні не відповідає рівню NUTS 3 (від 800 тис. до 3 млн осіб). Необхідно об'єднати райони з врахуванням наявних систем розселення та міжрайонних зв'язків і сформувати одиниці «округ» або «волость» (назва умовна) з відповідною чисельністю населення. Прикладом може бути результати проведеного автором дослідження, що дозволило виділити на території Львівської області п'ять округів: Львівський, Дрогобицький, Золочівський, Бродівський і Червоноградський; на території Тернопільської області також п'ять округів: Тернопільський, Чортківський, Кременецький, Березанський і Шумський.

Округи мають займатися справами, які громади самостійно вирішити не можуть: охорона громадського порядку, боротьба зі стихійним лихом, протиповенева і протипожежна охорона, утримання загальних лікарень, соціальна допомога, проблеми безробіття, будівництво доріг.

Таким чином, у результаті проведення першого етапу реформи адміністративно-територіальний поділ буде складатися з громад, округів (або повітів) і областей.

На другому етапі необхідно перейти до формування NUTS 1 на основі об'єднання областей, враховуючи сучасне інтегральне економічне районування України. Економічне районування незалежно від принципу його проведення передбачає поділ національної економіки на відносно самостійні системи, кожна з яких відрізняється відповідним рівнем суспільної, економічної, соціальної цілісності та самостійності. Економічний район можна розглядати як концентрацію історичних, економічних, політичних і соціальних процесів у певному культурному середовищі, коли територіальні одиниці виокремлюються як частини просторової структури суспільства. Економічні райони можуть стати бізнес-структурами, що «спроможні адаптуватися до глобальної економіки та продукувати багатство», тобто це має бути оптимальний простір для отримання найкращих соціально-економічних результатів.

Необхідно підкреслити, що просторове економічне районування – це об'єктивний, а адміністративно-територіальний поділ – суб'єктивний процеси. Вони тісно між собою взаємопов'язані. Причому адміністративно-

територіальний поділ процес більш інерційний ніж просторове економічне районування.

Найбільш оптимальним з врахуванням сучасних наукових підходів до економічного районування можна вважати виділення шести інтегральних соціально-економічних районів з таким складом регіонів: Центральний (Вінницька, Житомирська, Київська, Хмельницька, Черкаська і Чернігівська області), Східний (Донецька і Луганська області), Західний (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська і Чернівецька області), Центрально-Східний (Дніпропетровська і Запорізька області), Південний (Миколаївська, Одеська і Херсонська області, Автономна Республіка Крим), Північно-Східний (Полтавська, Сумська і Харківська області) [9, с. 219].

Успіх проведення реформи значною мірою залежить від вирішення одного з головних питань – створення принципово нової системи міжбюджетних відносин, що передбачає вирішення проблем фінансового забезпечення всіх рівнів АТУ на основі бюджетної децентралізації – розподілу доходів між центром, місцевими органами влади і органами місцевого самоврядування.

Мета децентралізації – формування власної доходної бази регіонального рівня управління на основі змін у системі розподілу функцій між бюджетними рівнями (виділення переліку закріплених доходів і нормативів відрахувань від регульованих доходів для всіх територіальних рівнів на тривалий період, не менше п'яти років).

Основою самостійності місцевих бюджетів мають стати власні доходи (місцеві податки і збори), закріплені доходи (фонди фінансового вирівнювання громад і регіонів, трансферти, цільові субсидії, інвестиційні субвенції).

Зусилля всіх рівнів регіональної влади мають бути направлені на сприяння процесам конвергенції. З цією метою необхідно розробляти науково обґрунтовані стратегії інноваційної реструктуризації економіки регіонів; забезпечити надання більш широкої підтримки розвитку бізнес-середовища; сприяти розвитку консалтингової діяльності, освіти, наукових досліджень і технічних розробок, надавати кредити на пільгових умовах промисловим підприємствам і організаціям, що ведуть наукові розробки; передбачити державні замовлення переважно у формі контрактів на проведення НДДКР і на виробництво нової інноваційної продукції; сприяти розвитку міжнародного лізингу, спільного підприємництва, венчурного капіталу; забезпечити пріоритетне спрямування інвестиційних, фінансових і кредитних ресурсів на створення нових робочих місць в інформаційно-інформаційних секторах промисловості, більш ефективно використання наявного наукового потенціалу на основі зменшення розриву міждисциплінарних зв'язків циклу «фундаментальні дослідження – розробки – комерціалізація знань у виробництво»; створити національної бази даних для моніторингу розвитку науково-інноваційного процесу в кожному регіоні України [10, с. 213-214].

Список використаних джерел

1. Писаренко С. М. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації спільної регіональної політики ЄС / С. М. Писаренко ; НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2009. – 152 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

2. Ladrech R. Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France / R. Ladrech // *JCMS: Journal of Common Market Studies*. – 1994. – N 32 (1). – P. 69-88.
3. Grabbe H. How does Europeanization affect CEE governance? Conditionality, diffusion and diversity // *Journal of European Public Policy*. – 2001. – N 6. – P. 985.
4. Захарченко А. Зона проедания. Кто кого кормит в Украине [Электронный режим] / А. Захарченко // *Цензор-нет : Интернет-газета*. – 28.01.2014. – Режим доступа : <http://censor.net.ua>
5. Маслак І. О. Диверсифікація інноваційного розвитку промисловості України : монографія / О. І. Маслак ; НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2010. – 420 с.
6. Інноваційна діяльність підприємств регіонів [Електронний режим] / Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Транспортно-логістичні кластери регіонів. Кластери нанотехнологій та інформаційних технологій регіонів [Електронний режим] // *Українські кластери*. – Режим доступу : <http://ucluster.org>
8. Бондар О. В. Реактивні інновації як засіб диверсифікації діяльності вітчизняних підприємств в умовах трансформації ринкової економіки та євроінтеграції України / О. В. Бондар // *Економіка розвитку*. – 2004. – № 1. – С. 78-82.
9. Макроекономічне районування України: історичні витоки, сучасність та перспективи : монографія / відп. ред. С. Л. Шульц ; Нац. акад. наук України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2011. – 268 с.
10. Гаман М. Світовий досвід стимулювання інновацій та можливості його застосування в Україні / М. Гаман // *Вісник Національної академії державного управління*. – 2004. – №1. – С. 213-214.

References

1. Pysarenko, S. M. (2009). *Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm formuvannya ta realizatsiyi spil'noyi rehional'noyi polityky YeS [Organizational and economic mechanism of formation and implementation of the EU joint regional policy]*. In Problems of Regional Development Series. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
2. Ladrech, R. (1994). Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 32(1), 69-88.
3. Grabbe, H. (2001). How does Europeanization affect CEE governance? Conditionality, diffusion and diversity. *Journal of European Public Policy*, 6, 985.
4. Zakharchenko, A. (2014, January 28). Zona proyedaniya. Kto kogo kormit v Ukraine [Zone of wasting. Who feeds Who's in Ukraine]. *Censor-net*. Retrieved from <http://censor.net.ua/r268512> [in Russian].
5. Maslak, I. O. (2010). *Dyversyfikatsiya innovatsiynoho rozvytku promyslovosti Ukrayiny [Diversification of innovative industrial development in Ukraine]*. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
6. State Statistics Service of Ukraine. (2014). *Innovatsiyina diyal'nist' pidpryyemstv rehioniv* [Innovation activities of enterprises regions]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Ukrainian clusters. (2014). *Transportno-lohistrychni klastery rehioniv. Klastery nanotekhnolohiy ta informatsiynykh tekhnolohiy rehioniv* [Transportation and logistics clusters of regions. Clusters of nanotechnology and information technology areas]. Retrieved from <http://ucluster.org> [in Ukrainian].
8. Bondar, O. V. (2004). *Reaktyvni innovatsiyi yak zasib dyversyfikatsiyi diyal'nosti vitchyznyanykh pidpryyemstv v umovakh transformatsiyi rynkovoyi ekonomiky ta yevrointehratsiyi Ukrayiny* [Reactive innovations as a means of diversification of domestic enterprises activities under conditions of transforming the market economy and European integration of Ukraine]. *Ekonomika rozvytku – Economics of Development*, 1, 78-82. [in Ukrainian].
9. Shults, S. L. (Ed.). (2011). *Makroekonomichne rayonuvannya Ukrayiny: istorychni vytoky, suchasnist' ta perspektyvy [Macroeconomic zoning of Ukraine: historical origins, present and prospects]*. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
10. Haman, M. (2004). *Svitovyy dosvid stymulyuvannya innovatsiy ta mozhlyvosti yoho zastosuvannya v Ukrayini* [International experience of innovation stimulating and the possibilities of its application in Ukraine]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrayiny – Bulletin of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*, 1, 213-214. [in Ukrainian].

Pysarenko S. M. Eurointegration bases of Ukraine regional policy transformation.

The article defines ways of formation Ukraine's regional policy with taking into account the basic principles of a common EU regional policy and experience of regional policy transformation in CEE countries – EU member states on their way to europeization. The basic principles of a common EU regional policy are: subsidiarity, partnership, programming, complementarity, coherence, decentralization (deconcentration). The purpose of the joint EU regional policy is strengthening and promoting regions as subjects of common European policies on the basis of eliminating spatial disparities of economic and social development of EU member states regions on the base of assistance for depressed regions to develop, their convergence. Ensuring the implementation of specific purpose includes: formation of the optimal structure of regional regulators and government relations. Taking into account that existing in Ukraine levels of administrative - territorial system in terms of population do not meet the system adopted in the EU NUTS, to adapt them to the system is proposed to carry out administrative - territorial reform in two stages. In the first phase to form communities and counties (districts) that will fit NUT1 and NUT2, on the second – consolidation area in accordance with NUT3. As a result of transformation of regional policy of Ukraine is expected regions convergence based on providing them with the resources and authority. The success of the reform depends largely on solving one of the main issues - creation of a new system of intergovernmental relations, which provides solutions of problems on all levels of financial security from fiscal decentralization – revenue sharing between the central and local authorities and local governments. The goal of decentralization - form their own revenue base of regional governance based on changes in the distribution of functions between budget levels. The basis of independence of local budgets have to become their own revenues (local taxes and fees), fixed income (funds financial equalization communities and regions, transfers, targeted subsidies, investment subsidies). The efforts of all levels of regional authorities should be directed to facilitate convergence. For this purpose it is necessary to develop science-based innovation strategy for the restructuring of regional economies; to provide broader support for development of business environment; promote development consulting, education, research and technological development, to provide loans on favorable terms to industrial enterprises and organizations, leading research and development; provide public contracts mainly in the form of contracts for research and development and production of new innovative products; promote cross-border leasing, joint ventures, venture capital; provide priority allocation of investment, financial and credit for new job creation in information-spacious industrial sectors, more efficient use of existing scientific potential through reducing the gap interdisciplinary relations cycle «basic research - development - commercialization of knowledge in production»; create a national database to monitor the development of research and innovation process in every region of Ukraine.

Key words: regional policy, transformation, Europeization, European integration, adaptation, subsidiarity.

Писаренко С. М. Еврoинтеграционные основы трансформирования региональной политики Украины.

Определены направления формирования региональной политики Украины с учетом основных принципов общей региональной политики ЕС и опыта трансформации региональной политики стран ЦВЕ – членов ЕС на их пути европеизации. К основным принципам общей региональной политики ЕС относятся: субсидиарность, партнерство, программирование, комплиментарность, когерентность, децентрализация (деконцентрация). Цель общей региональной политики ЕС – усиление и активизация регионов как субъектов общих европейских политик на основе ликвидации пространственных диспропорций экономического и социального развития регионов стран – членов ЕС, содействия развитию депрессивных регионов, их конвергенции. Обеспечение реализации поставленной цели предусматривает изменение структуры экономики регионов, усиление инновационного обеспечения, повышение уровня конкурентоспособности.

Ключевые слова: региональная политика, трансформация, европеизация, евроинтеграция, адаптация, субсидиарность.

Писаренко Світлана Марківна – доктор географічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу регіональної економічної політики Інституту регіональних досліджень НАН України (e-mail: prosvetka@mail.ru).

Надійшло 03.09.2014 р.